

I. УКРАЇНЬСЬКА МОВА У СВІТІ : ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ

УДК 81'243(088.2):378.4(438-25)

ВАРШАВСЬКА УКРАЇНІСТИКА: КАМО ГРЯДЕШИ?

Світлана Романюк

*Варшавський університет,
факультет прикладної лінгвістики,
кафедра україністики
вул. Штурмова, 4, 02-678 Варшава, Польща
тел.: 48 22 5534 252
ел. пошта: s.romaniuk@uw.edu.pl*

Розглянуто сучасний стан й майбутнє осередків вивчення української мови у Варшаві. Особливу увагу присвячено кафедрі україністики Варшавського університету як найстарішому й найвідомішому навчальному закладу Європи, у якому українську викладають понад 50 років.

Ключові слова: українська мова, кафедра україністики, Варшавський університет, сертифікаційний іспит.

Вивчення української мови за межами України свідчить про зацікавлення нею, її культурою, традиціями, історією й майбутнім. Студенти, які вивчають українську у Варшаві, мають для цього кілька приводів.

Перший аргумент – „Треба знати мову нашого сусіда” – досить загальний і неконкретний. Його можна почути від студентів, які щойно розпочинають науку, часто вони просто вивчають мову своїх батьків, інколи це можна пояснити не зовсім свідомим вибором, пов’язаним радше із зовнішнім впливом на рішення молоді людини.

Другий, – і це вже досить свідомий аргумент, – студенти обирають предмет для того, щоб будувати відносини з Україною – у галузі науки, культури (як члени або організатори різноманітних неурядових, соціальних організацій), у сфері торгівлі, спільного бізнесу тощо, у політичній діяльності (дипломатія, урядові організації) та інших формах співпраці. Особливо перспективним напрямком, який притягуватиме слухачів й потребуватиме спеціалістів зі знанням мови протягом наступних років, видається туризм. Уже сьогодні кількість фірм, орієнтованих на відпочинок за східним кордоном Польщі, помітно зростає.

Проте, незважаючи на близькість стосунків у взаємовідносинах двох народів на різних рівнях, не можемо говорити що зацікавлення українською мовою зростає. Воно досить стабільне, але щодо кількісного показника, то тут не будемо оптимістами. Причин може бути декілька. По-перше, зміни у політиці Міністерства Науки і Вищої Освіти Польщі (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego)¹. Студентам пропонують обирати (й самі вони охоче це роблять). Студії, які

¹ Згідно з планами Міністерства планують кардинальні й послідовні зміни щодо організації, управління та фінансування польських вишів. Це повинно покращити якість навчання, інтегрувати польську науку зі світовою й краще достосувати її до потреб ринку праці.

об'єднують кілька факультетів – так звані міжгалузеві. Професор Стефан Яцковський, викладач і колишній декан Відділу математики Варшавського університету, який є координатором колективу науковців-авторів „Стратегії розвитку вищої школи у Польщі до 2020 року”, наголошує, що майбутнє інститутів й університетів – у об'єднанні факультетів, кафедр, галузей, наук довкола визначеної проблеми. Заслуговує на увагу його думка щодо вивчення мови східних сусідів, яку проф. Яцковський пропонує вивчати у зв'язку з культурознавством, політичною і економічною проблематикою усього регіону [5: 3–5]. Доповнимо, що такі кафедри вже успішно функціонують у Варшавському університеті, хоча й надалі найкращу підготовку з української мови дає кафедра україністики. Проте, на нашу думку, не виключає можливості її перепрофілювання у майбутньому.

І це друга причина, чому студенти оминають філологію – нерозбудованість спеціальностей, які вони здобувають. Знання мови – це великий плюс у наш час, це можливість успішної реалізації у майбутньому, але пам'ятаймо – лише з „надбудовою”, з максимальними доповненнями, з опануванням кількох мов одночасно й на однаковому рівні, з ґрунтовними знаннями проблематики регіону тощо.

Згадаймо також політичну ситуацію в Україні як одну з причин можливого вибору напряму освіти, яка, можемо впевнено сказати, має безпосередній вплив на вибір студента (занотовано зростання зацікавлення українськими студіями в період демократичного піднесення – після Помаранчевої революції, а останнім часом, на жаль, його повільне зниження).

Досить малий відсоток студентів планує працювати перекладачами, редакторами (нагадаємо, що у Варшаві видають україномовну газету „Наше слово”), вчителями (українських шкіл у Польщі теж не надто багато), тому не можна стверджувати, що українську вони вивчають, щоб реалізувати себе саме у цих галузях.

Враховуючи зазначені вище причини, маємо не надто багато студентів, хоча, підсумувавши кількість усіх навчальних осередків у Варшаві, слухачів української набереться чимало. Вивчення української мови у Варшавському університеті студентам пропонують: кафедра україністики Варшавського університету, керівник д-р. габ. Ірена Митнік (Katedra Ukrainistyki, Wydział Lingwistyki Stosowanej UW), Міжфакультетні Східнослов'янські студії у Відділі прикладної лінгвістики Варшавського університету, керівник – проф., д-р. габ. Ванда Змарзер (Międzywydziałowe Studia Wschodniosłowiańskie, Wydział Lingwistyki Stosowanej UW), кафедра міжкультурних студій Центрально-Східної Європи, керівник – проф., д-р. габ. Ян Козбял (Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej), Школа східних мов у відділі Орієнталістики Варшавського університету, керівник – магістр Інґа Котанська (Szkoła Języków Wschodnich, Wydział Orientalistyki UW). Остання, зокрема, пропонує вивчати українську усім охочим студентам різних факультетів, а також особам, які не є студентами університету. Слухачами можуть бути працівники дипломатичних установ, урядових і неурядових організацій, туристичних фірм, у роботі яких українська слугує засобом спілкування, потрібна для ефективної співпраці тощо. Натомість на Міжфакультетних Східнослов'янських студіях, у програмах яких є лекторат української мови, заняття фактично не відбуваються, оскільки не набирається відповідна кількість слухачів, достатня для того, щоб могла утворитися група. І такою, на жаль, є ситуація протягом 2006–2010 років (стільки функціонує кафедра).

Детальніше зупинимося на роботі кафедри україністики, оскільки це, без перебільшення, найважливіший осередок вивчення й викладання української мови у Варшаві, який об'єднує відомих науковців, педагогів із чималим досвідом роботи, перекладачів, літераторів, громадських діячів й просто шанувальників українського слова.

Кафедра україністики Варшавського університету заснована у 1953 році, це найстаріша за межами України кафедра у Європі. Протягом останніх 20 років нею керував проф., д-р. габ. Стефан Козак. Тут працює 13 викладачів, серед яких – відомі в Україні й за кордоном літературознавці (теперішній керівник кафедри – проф., д-р. габ. Василь Назарук, проф., д-р. габ. Валентина Соболю), мовознавці (д-р. габ. Ірина Кононенко, д-р. габ. Ірена Митник). На кафедрі викладають і колишні випускники – д-р. Пауліна Вашкевич, д-р. Лідія Стефанівська, магістри Себастьян Делюра і Катажина Якубовська-Кравчик. Серед постійних працівників кафедри – магістр Ельжбета Васяк, д-р. Гражина Паздро. Крім навчання мови й вивчення літератури, на заняттях зі студентами активно обговорюють питання історії й проблеми сучасності в Україні, а цю роль на кафедрі відведено історикам – проф., д-р. габ. Терезі Хинчевській-Хеннель та д-р. Віталієві Перкуну. Докторанти, які готують дисертації з проблем українського мовознавства, культурознавства й літератури, тісно співпрацюють із викладачами і мають змогу спробувати своїх сил у викладанні насамперед української мови для початківців.

Пріоритетним у напрямку роботи кафедри залишається вивчення мови – на високому академічному рівні студенти мають можливість вивчати українську, починаючи „від нуля”. Сюди приходять студенти, які раніше не вивчали української, наприклад, у школі, й такі, що закінчили українську школу у Польщі, є слухачі з України. Протягом перших трьох років вони повинні опанувати рівень володіння українською C1, згідно з A Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, опрацьованої Радою Європи [1]. Протягом наступних двох років на студіях другого ступеня студенти повинні оволодіти знаннями мови на рівні C2. Кількість годин, відведена на вивчення курсу „Практична наука української мови”, складає 780 годин на студіях I ступеня (ліцензіат) і відповідно 390 годин на студіях магістерських, у середньому – 8 годин на тиждень, з яких майже половину проводять native-speaker, а решту – викладачі з досвідом викладання української мови як іноземної.

Кафедра щороку приймає 40-50 абітурієнтів, у минулому також досить активно заповнювалися місця на заочному відділенні, яке протягом останніх трьох років не набирає слухачів, що пов'язано із загальним зниженням зацікавлення цією формою навчання. Це відзначає, поміж іншими, проф. Яцковський [5: 3–5], зауважуючи, що існує велика розбіжність між стаціонарною й нестаціонарною формою навчання, а студенти отримують дипломи однакового зразка. На противагу цій формі здобування освіти проф. Яцковський пропонує так зване „продовжене навчання” [5: 3–5], яке полягатиме у тому, що студенти обох форм повинні мати таку ж кількість годин за рахунок збільшення терміну навчання для студентів-заочників. Проте більшою популярністю тепер користуються Післядипломні студії (Факультети післядипломної освіти). Зараз важко знайти людину, яка б не планувала відразу після закінчення вишу, або пізніше, здобувати другу або наступну освіту. Сприяючи таким очікуванням, у новому 2010-2011 навчальному році на кафедрі україністики розпочинається набір на Післядипломні українознавчі студії. Автор і керівник студій – багаторічний працівник кафедри магістр Ельжбета Васяк. Опрацьовано програму, яка триватиме два семестри,

протягом яких студенти насамперед зможуть вивчати українську мову, мову бізнесу, мову засобів масової інформації. Крім того, передбачено низку предметів, пов'язаних із загальною українознавчою проблематикою, – у площині політики, економіки, культури, літератури, історії та сучасності, а також туризму.

На заняттях із практичної науки української мови викладачі використовують найновіші методики, техніку викладання й дидактичні засоби. Це, насамперед, аудіовізуальні і мультимедійні матеріали – диски із записами теле- і радіопрограм, музичні диски, рекламні ролики. Під час занять студенти слухають українські пісні – колядки, народні пісні, сучасну музику; на початковому етапі вивчення мови вони мають можливість дивитися і слухати українські казки, дивитися кінофільми з субтитрами, на пізніших етапах – без титрів.

Незамінним у роботі останніх років є використання Інтернету. Це набагато полегшує роботу викладача української за кордоном, насамперед завдяки швидкому доступу до найактуальніших новин. Студенти можуть читати українську пресу, самостійно шукати інформацію, потрібну літературу, а для практичного вивчення мови однією із важливіших видається можливість спілкування з ровесниками – це участь у різноманітних форумах, інтернет-чатах, писання мейлів, тобто всебічний обмін інформацією мовою, яку вони вивчають. Це насамперед допомагає викладачеві – зменшується потреба постійної мотивації студентів до навчання, адже за умов, коли студент досягає результату, у нього зростає подальша потреба й бажання вчитися. Мінусом є те, що на форумах люди спілкуються розмовною мовою, суржиком, вживають багато русизмів, скорочених слів, часто у побуті вживають нецензурну лексику, що створює протилежний ефект. Замість того, щоб допомогти вивчити мову, навпаки – заважає її опануванню. Але на старших курсах студенти досить непогано володіють мовою й можуть виокремити потрібну їм інформацію, уникаючи засмічування мови, а на 4-5 курсі можуть аналізувати згадані тексти з погляду стилістики й культури української мови.

Новою формою навчання, яка активно впроваджується у Варшавському університеті (а у багатьох інших вишах Європи уже давно успішно функціонує) є використання інтернет-платформи – Центр Відкритої і Мультимедійної Освіти (COME)². Це форма дистанційного навчання, так зване Освіта 2.0. У Варшавському університеті, незважаючи на активне заохочування викладачів до цього методу навчання іноземної мови, пропонують інтернет-курси лише з англійської, французької, чеської та словацької мов. Української й популярних серед студентів російської або китайської – немає. Але ініціатива знаходиться лише в руках викладачів, бо запропонувати можна будь-який мовний курс. Усі матеріали, завдання доступні онлайн після того, як користувач зареєструється на університетській платформі COME. Викладач має змогу також на платформі відразу перевіряти виконані завдання. Це швидкий метод, який не вимагає особистої присутності на заняттях, особливо добре продуманий для осіб хворих, інвалідів, проте не справджується щодо комунікативних вправ, а саме це є надзвичайно важливим у ході вивчення іноземної мови. Фактично від викладача вимагається тільки раз підготувати матеріали, а це зазвичай вправи, іноді тексти із завданнями, а потім він повинен лише перевіряти, наскільки правильно і вчасно студенти їх виконують.

Засвоєння правил граматики, орфографії відбувається на заняттях за допомогою текстів. Це сприяє також вивченню нової лексики, відкриттю нових фактів,

² Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji UW, <http://come.uw.edu.pl/>

а потім дає можливість обговорити прочитане й висловити власну думку. На заняттях схематичні граматичні вправи зведено до мінімуму. Відповідно до найновіших пропозицій щодо навчання іноземних мов, студенти повинні з перших занять набувати мовної і комунікативної вправності, тобто вчитися розмовляти. Це розкриває можливості учня, підтверджує, що він здатен опанувати іноземну мову. Таке твердження, навіть якщо і видається банальним, насправді таким не є, адже у практиці викладання іноземних мов досить частими є випадки, коли особа протягом довгого часу вивчає мову, проте має проблему із висловлюванням, спілкуванням. Причини можуть бути різними: це насамперед так званий мовний страх (це вид страху, характерний для ситуації, стан непокою й напруження перед тим, коли особа має намір порозумітися іноземною мовою) [4: 95–105]. Дослідники розрізняють різні види мовного страху [4: 95–105]: комунікативний страх, тобто страх перед можливістю не порозумітися, не зможти висловитися іноземною мовою, спричинений усвідомленням відсутності належних умінь і знань для оформлення своїх думок і відсутності розуміння з боку інших співрозмовників; страх перед негативною оцінкою співрозмовника (ним можуть бути інші учні або вчитель); страх перед тестуванням знань. Але часто проблема полягає у пасивній функції учня у процесі навчання.

Відавна у методичній практиці для збільшення активності учня на заняттях пропонували використовувати ігри, ребуси, кросворди, популярним було вивчення граматичних правил мнемотехнічними методами, наприклад, за допомогою віршів, які у простіший спосіб допомагають запам'ятати граматичні конструкції, лексику, написання слів. Але останнім часом все більше уваги приділяють комунікативним вправам, максимально наближеним до гіпотетичних ситуацій, в яких можуть опинитися учні в країні, мову якої вони вивчають. Тому на заняттях із практичної науки української мови обов'язковими є тексти культурознавчого характеру, які знайомлять із реаліями України, а реквізити, привезені звідти, допомагають краще зрозуміти й наблизити історію, культуру і побут українського народу, а відтак викликають у студентів природне бажання відкривати нові незнані досі факти мовою, яку вони вивчають. На думку Гражини Левицької, яка у своїх працях розглядає процес опанування іноземної мови з конструктивістського погляду, „вивчення іноземної мови – це насамперед відкривання правди, досі невідомої” [3: 18–19], а не відкривання навколишнього світу, досі уже добре зрозумілого й знаного через призму рідної мови. На заняттях ми повинні вчити порозумітися серед людей іншої культури, ментальності, розуміти та інтерпретувати комунікативну поведінку носіїв мови. Засвоєння іншої мови повинно відкрити специфіку нової мови й допомогти учневі усвідомити, що відмінність мов – це не лише інші звуки, інша структура, а передусім – інше бачення світу. Власне тому набування мовної і комунікативної вправності повинно реалізуватися у дискурсивному підході [3: 18–19], який розуміємо як комунікативний акт, що дозволяє набути комунікативних умінь під час креативної мовної і соціокультурної поведінки, типової для носіїв мови. Ефективна й конструктивна мовна комунікація на сьогодні – це один із чинників успіху і необхідна складова у змаганнях молодих людей із реаліями і очікуваннями ринку праці. Роль мови у сучасному житті зростає, а роль вчителя іноземної мови повинна переглядатися, по-новому визначатися через призму економічних і суспільних змін у Європі. А це, згадаймо, потреба й промоція вивчення нових інших мов, а не тільки англійської, (серед них і української), це очікування працедавців, це бізнес як виклик для мовної комунікації.

Тому, крім практичного вивчення української мови, студенти україністики мають також інші теоретичні мовознавчі розділи, які поглиблюють знання мови. На першому курсі пропонуємо найбільшу кількість занять з описової граматики української мови та з практичної науки (120 годин лекцій та 240 годин вправ відповідно), на другому – Синтаксис української мови (15 годин лекційних і 15 практичних), Порівняльна граMATика польської та української мов (30 год.), Історична граMATика української мови з елементами історії української літературної мови (60 год.), на третьому – Практична наука української мови – мова бізнесу (30 год. практичних), Лексика і словотвір української мови (30 год. лекційних), а також Вправи з перекладу (30 год. лекційних та 60 год. практичних). На першому курсі студій II ступеня, крім практичної науки української мови, яка складає 390 годин, студенти мають такі предмети: Практична наука української мови – мова суспільного спілкування і засобів масового переказу (30 год. практичних занять), Практична наука української мови – мова бізнесу (30 год. практичних), Культура і стилістика української мови (30 год. практичних). На цьому курсі студенти мають можливість вибору семінарських занять із мовознавства, тематика яких різноманітна й змінна: це сучасні проблеми статусу української мови в Україні, українська ономастика, діалектологія, українське термінознавство тощо. На другому курсі магістерських студій, крім практичної науки, студенти можуть поглибити свої знання із української фразеології (30 год. практичних). Для полегшення вивчення іноземної мови з'явився також новий предмет, який допомагає зрозуміти механізми засвоєння іноземних мов, причини невдач, можливості поступу й вибору стратегії навчання – Вступ до проблематики аквізиції й вивчення мови.

Щороку кафедра україністики готує випускників-магістрів, дипломні роботи яких стосуються насамперед мовних проблем в Україні – питання статусу української мови, чимало праць із синтаксису, термінознавства, історії мови, фразеології.

Для проведення авторських занять, якими може похвалитися Варшавська україністика, працівники пишуть власні підручники, укладають словники, орієнтовані безпосередньо на польського студента, хоча на заняттях також активно використовують напрацювання українських учених і педагогів. Слід згадати останні, найновіші роботи у галузі мовознавства – монографію д-ра Ірини Кононенко „Прикметник у слов'янських мовах”³ та монографію д-ра Ірени Митник „Антропонімія Волині у XVI–XVIII століттях”⁴. Не менш вартісними й актуальними є спільні проекти – міжуніверситетські (Варшавський університет та Католицький університет у Любліні)⁵ та українсько-польські⁶. Для вивчення мови необхідними є словники – найновіші, найповніші видання. Попередні видання словників⁷, укладені

³ Кононенко І. В. Прикметник у слов'янських мовах : монографія / І. В. Кононенко. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2009. – 495 с.

⁴ Митник. I. Antroponimia Wołynia w XVI-XVIII wieku / Irena Mytник. – Warszawa, 2010 – 412 s.

⁵ Нук І. Вивчаємо українську мову : Podręcznik do nauki języka ukraińskiego / I. Nuk, M. Kawecka. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2003. – 228 s.

⁶ Кононенко В. І., Кононенко І. В. Контрастивна граMATика української та польської мов / В. І. Кононенко, І. В. Кононенко. – Київ : Вища шк..., 2006. – 390 с.

⁷ Wasiak E., Zadorozna S. Mały praktyczny słownik biznesmena ukraińsko-polski; polsko-ukraiński, 2 tys. haseł / Elżbieta Wasiak, Switłana Zadorozna. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1995; Jurkowski M., Nazaruk B. Mały słownik ukraińsko-polski polsko-ukraiński / Marian Jurkowski, Bazyli Nazaruk. – Warszawa 1998, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne;

працівниками кафедри, цього року поповнилися Тематичним польсько-українським словником⁸. Він містить близько 45 тисяч словникових статей, у яких типові конструкції та приклади їх уживання розміщено у тематичних блоках із подальшим поділом на менші семантичні групи, які охоплюють практично всі сфери життя та діяльності людини. Словник, у якому у простий, зрозумілий й доступний спосіб представлено тематичний поділ української лексики, а одночасно характерною є різноманітність тем, прозорість викладу й оформлення – усе це свідчить, що автори подбали про те, щоб він допоміг у вивченні мови не тільки студентам-філологам, а й усім, хто матиме бажання самотужки або на лекторах вивчати українську [2].

На кафедрі україністики можна також скласти сертифікаційний іспит із української мови. У Варшаві це єдиний осередок, який має повноваження, щоб видавати такий диплом. Студенти, а також особи з-поза університету можуть тут отримати Сертифікати європейського зразка, склавши іспити з української мови на рівнях B1, B2, C1, C2 відповідно до A Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Щороку кількість бажаючих отримати Сертифікат збільшується, оскільки це документ загальноприйнятого зразка, його визнають у кожній інституції Польщі та Європи, свідчить про підтверджені знання й володіння іноземною мовою. Крім студентів, на іспити зголошуються працівники урядових і неурядових організацій, польських дипломатичних установ на території України, й усі ті, кому Сертифікат потрібний для здобуття подальшої освіти або просування по кар'єрній стежці, а підтверджене досконале володіння іноземною мовою уможливує наукову, технічну, політичну, культурну, телеінформаційну та бізнес-комунікацію.

Перспективи розвитку: їх віддавна й активно обговорюють у Варшавському університеті, а керують ними нагальна й незворотна потреба змін, поступ і пристосовування до вимог і потреб ринку праці, а відтак – підвищення значення і рейтингу студій серед молоді – майбутніх студентів. На сьогодні володіння мовою, поєднане зі знаннями з інших галузей – культурознавством, реалізнавством, проблематикою регіону (політичний, історичний, соціальний контекст) дає можливість розвитку як кафедри, так і студента. Тому прагнення розширити навчальні напрямки не тільки утвердить становище україністики у Варшавському університеті й польській науці загалом, і не дозволить занепасти викладання української мови у одному з найбільших осередків вивчення української проблематики за кордоном, але й відкриє нові можливості для студентства й викладачів, допоможе утриматись у складний час, коли загалом у Європі гуманістика знаходиться у кризовому стані та потребує суттєвих змін.

1. http://www.coe.int/T/DG4/Linguistic/CADRE_EN.asp
2. Kononenko I. Słownik tematyczny polsko-ukraiński / I. Kononenko., I. Mytnik , E. Wasiak, Warszawa 2010.
3. Lewicka G. Glottodydaktyczne aspekty akwizycji języka drugiego a konstruktywistyczna teoria uczenia się / Grażyna Lewicka.– Wrocław : Oficyna wydawnicza ATUT. – 2007.
4. Studenska A. Strategie uczenia się, a opanowanie języka niemacierzystego, Warszawa: Wyd. Akademickie „Żak” / Anna Studenska. – Warszawa, 2005. – S. 95–105.

Śpiwak O., Jurkowski M. Ukraińsko-polski słownik syntaktyczny / O. Śpiwak., M. Jurkowski. – Warszawa, 2003; Kononenko I., Śpiwak O. Ukraińsko-polskýj slownyk miżmownyh omonimiw i paronimiw / I. Kononenko , O. Śpiwak . – Kyjiw, 2008.

⁸ Kononenko I. Słownik tematyczny polsko-ukraiński, Warszawa 2010.

-
5. Wietrzenie Uniwersytetów. Wywiad z prof. Stefanem Jackowskim // Newsweek Polska, Dodatek Edukacja, Maj. – 2010. – S. 3–5.

WARSAW UKRAINIAN STUDIES: QUE VADIS?

Svitlana Romaniuk

In this article we examine both the present condition and future of centers of learning Ukrainian in Warsaw. We take a close look at the department of Ukrainian Studies in the University of Warsaw as a one of the oldest and most famous educational institutions, where Ukrainian has been taught for more than 50 years.

Key words: Ukrainian, department of Ukrainian Studies, the Univeristy of Warsaw, certificate examination

ВАРШАВСКАЯ УКРАИНИСТИКА: КАМО ГРЯДЕШИ?

Светлана Романюк

В предлагаемой статье рассматриваем современное состояние и будущее центров изучения украинского языка в Варшаве. Особое внимание уделено кафедре украинистики Варшавского университета как старейшему и известнейшему учебному заведению Европы, в котором украинским преподают более 50 лет.

Ключевые слова: украинский язык, кафедра украинистики, Варшавский университет, сертификационный экзамен.

Стаття надійшла до редколегії 15.03.2012

Прийнята до друку 2.04.2012